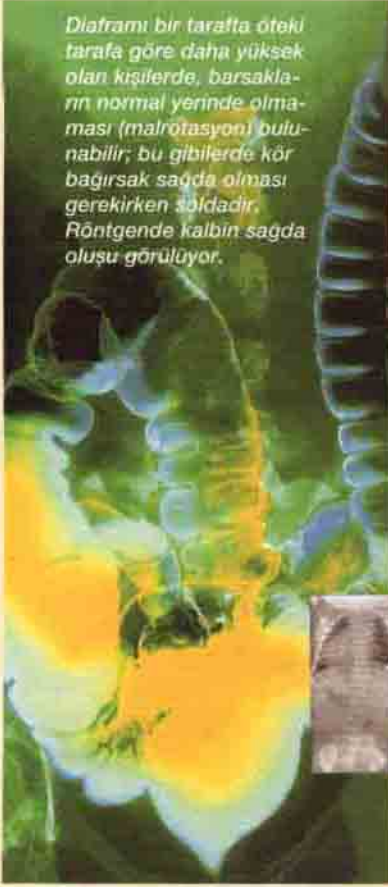

Yerinde Olmayan Organlar

Diaframı bir tarafta öteki tarafa göre daha yüksek olan kişilerde, barsakların normal yerinde olmaması (malrotasyon) bulunabilir; bu gibilerde kör bağırsak sağda olması gerekirken soldadır. Röntgende kalbin sağda oluşu görülüyor.

Kalbi sağda, karaciğeri solda, akciğerleri simetrik olmayan insanlar vardır. Bir insanın bir organının normal yerinde olmaması olasılığı on

binde birdir. Bazı insanların bütün iç organları normal yerleşimlerinin ayna görüntüsü gibi yerleştirilmiştir (soldaki organlar sağda ve sağdakiler solda). Diğer bazı insanlardaysa bir veya birkaç organ yerini değiştirmiştir. Örneğin dektrokardi'de kalp doğuştan sağdadır. Brett Casey'in yönetimindeki Teksaslı araştırmacılar, mutasyon yoluyla bu gibi anomalilere neden olan geni buldular: ZIC3 geni. Bu gen, 7 günlük embriyonlarda bile bulunan bir protein yapmaktadır. Bu protein, DNA üzerine yapışarak bazı genleri etkinleştirir; diğer bazı genleri de baskılar. Bu zincirleme etki sonucu organlar normal yerlerinde gelişir. Diğer bazı Amerikalı araştırmacılar son zamanlarda farelerde bu zincirleme etkinin genini keşfettiler: Dincin geni. Dincin, taşıyıcı bir proteindir. Dincin hücrenin çeşitli öğelerinin mikrotübül denen raylar üzerinde, şu veya bu yönde yer değiştirmesini sağlar. Örneğin dincin, bir embriyon hücresinin ön-arka ve karın-sırt eksenlerine göre normal gelişmesini sağlar; bu ise organların normal yerlerinde olmaları demektir. Dincin geninin mutasyonu, organların sol yerine sağda ve sağ yerine solda oluşmalarına neden olur.

Science et Vie, Şubat 1998

Rahim Boynu Kanseri Azalıyor

1975 ile 1992 arasındaki Fransız kanser kayıtlarına göre rahim boynu (cervix uteri) kanseri % 3,5 azalmış. Bu azalış özellikle 40-55 yaş arası kadınlarda belirgin: % 8. Bugün olduğu gibi vaginal smear (frotti, sitoloji) ka-

dınlarda her 3 yılda bir yapılacağına her yıl yapılsa, bu kanser daha da azaltılabilecektir. Hiçbir hastalık belirtisi olmasa da erişkin kadınların yılda bir kere vaginal smear (vagina'dan alınan sıvının lam üstünde

kurutulduktan sonra boyanarak kanser hücrelerinin varlığı bakımından incelenmesi) yaptırmaları, rahim boynu kanserinin erken tanısını ve tam tedavisini sağlayarak hayatı uzatmaktadır.

Rahim boynu kanserleri azalıyor (resimde sağda bir rahim boynunun hücreleri görülüyor)

Science et Vie, Şubat 1998

Hardinxvel Kadını Nasıl Yaşadı?

"Hardinxvel kadını" 45 yaşında, bir balıkçının eşiydi. Bundan 7000 yıl kadar önce ölüncü, ait olduğu toplumun diğer bireyleri gibi kızal aşiboyası ile örtülerek köyünün yakınına gömüldü. Hardinxvel kadını, bu kişi bir demiryolunun yapılması sırasında Hollanda'da Hardinxvel'de keşfedildi; kazıları Hollanda'daki Leyde Üniversitesi Arkeoloji Fakültesi'nden Louwe Kooijmans yönetiyordu. Bu keşif, tarih öncesi zamanların sonlarında insan toplumlarının birbirleriyle olağanüstü karışıklarını göstermiş, o zamana özgü yaşantıyı ortaya çıkarmıştır.

Mezolitik (paleolitik -Yontmataş Çağı- ile neolitik -Gilalı Taş Çağı- arasında kalan dönem) yeni insan toplumları oluştu. Bu insanlar özellikle balıkçılıkla ve kabuklu deniz hayvanları toplamakla geçiniyorlardı; paleozoologların bu insanların yediği hayvanların artıkları üzerinde yaptıkları incelemelere göre, bu zamanlarda açık deniz balıkçılığı da uygulanıyordu. Bu toplum-

ların izlerine özellikle Danimarka'da ve Fransa'nın Bretonya kıyılarında rastlanmıştır. Hardinxvel insanları bir ırmağın komunun üstünde yaşıyorlardı. Kadının mezarı yanında iki köpek mezarı, iki kısa sandal küreği, bakk ağları ve deniz turkunu bu insanlar tarafından yapılmış tahta, çakmak taşı ve geyik boynuzundan aletler bulunmuştur.

Bir balıkçının eşi olan bu kadın 7000 yıl kadar önce ölmüştü.

Science et Vie, Şubat 1998